

04.10.2017 Dnro Fimea
006523/06.08.00.00/2016

Lääkealan toimijoiden valvonta

Päätös apteekkien perustamisesta Espoon kaupunkiin ja päätös apteekkien sijoittumisesta Espoon kaupunkiin**Päätös**

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus (myöhemmin myös Fimea) on tänään tekemällään päätöksellä päättänyt perustaa Espoon kaupunkiin seuraavat apteekit

- Espoon 11. apteekki
- Espoon 12. apteekki
- Espoon 13. apteekki
- Espoon 14. apteekki
- Espoon 15. apteekki ja
- Espoon 16. apteekki

Samalla Fimea muuttaa päätöstä apteekkien sijoittumisesta Espoon kaupunkiin (LL dnro 409/811/97; 27.8.1997). Tällä päätöksellä Espoon kaupunki jaetaan kahteen apteekkien sijaintialueeseen siten, että tällä päätöksellä perustettavista apteekkeista Espoon 11. apteekki määrätään sijoittumaan uudelle Jorvin sijaintialueelle (1. alue). Muut Espoossa toimivat apteekit ja tällä päätöksellä perustettavat 12. – 16. apteekit sijoittuvat Espoon kaupungin muulle apteekkialueelle (2.alue), joka on yhtenäistä apteekkien sijaintialuetta erillistä Jorvin aluetta lukuun ottamatta. Apteekkien sijoittuminen ja apteekkien sijaintialueet ovat tämän päätöksen liitteenä.

Perustelut

1 Asian käsittely viranomaisessa

Taustaa

Fimea on käynnistänyt alkukevästä 2016 selvitystyön apteekkipalvelujen alueellisesta toimivuudesta kartoittaakseen uusien apteekkien perustamistarpeita (Uutinen Fimean verkkosivuilla 26.2.2016: Fimea selvittää apteekkipalveluiden lisäämistarpeita, <http://www.fimea.fi/-/fimea-selvittaa-apteekkipalveluiden-lisaamistarpeita>). Selvitys koskee ensi vaiheessa sellaisia kuntia, joissa apteekkitiheys asukaslukuun verrattuna on koko maan keskiarvoa pienempi tai joiden asukkailla on tullut Fimeaan yhteydenottoja apteekkipalveluihin liittyen.

Espoon kaupunki on toimittanut Fimeaan 6.9.2016 aloitteen apteekkitoimipisteen saamiseksi Espoon Jorvin sairaala-alueelle. Aloite perustuu valtuustoaloitteeseen, jossa esitetään, että Espoon kaupunki yhdessä HUS:n kanssa osoittaa tilat Jorvin alueelta apteekkitoiminnalle,

joka toimisi myös yöaikaan. Perusteena on esitetty palvelujen keskittyminen Jorvin sairaalaan sekä Espoon uuden sairaalan valmistuminen. Aloitteen mukaan sairaalakampuksella arvioidaan asioivan lähes 12 000 kävijää arkivuorokausina. Aloitteen mukaan apteekkitoimipiste palvelisi alueella asioivia Espoon ja naapurikuntien asukkaita.

Fimea on saanut myös jonkin verran palautetta Espoon kaupungin asukkailta koskien apteekkipalveluiden riittävyyttä ja saatavuutta.

Espoon apteekkipalveluiden saatavuutta koskevia asioita on käsitelty vuonna 2014 ja 2016 yksittäisten sivuapteekkilupahakemusten johdosta.

Fimea on 29.8.2014 tehnyt sivuapteekin perustamista koskevassa asiassa päätöksen (dnro 4180/11.03.03/2013), jolla se ei perustanut sivuapteekkiä Espoon Mankkaalle. Päätöksen mukaan Fimea katsoi, että lääkelain mukaisia perusteita sivuapteekin perustamiseen Mankkaalle ei ollut osoitettavissa.

Fimea on 28.4.2016 tehnyt Helsingin yliopiston apteekin sivuapteekkiä koskevassa asiassa päätöksen (dnro 003204/06.08.00.00/2014), jolla se hylkäsi Helsingin yliopiston apteekin hakemuksen sivuapteekin siirtämiseksi Jyväskylästä (Lääkäritalon sivuapteekki) Espooseen Matinkylässä sijaitsevaan kauppakeskus Isoon Omenaankatuun, jossa toimii nykyisellään Espoon 6. apteekki. Fimea katsoi, että Helsingin yliopiston apteekin hakemuksessa, antamassa selvityksessä tai hakemukseen liittyneen kuulemisen yhteydessä ei esitetty sellaisia apteekkipalveluiden saatavuuteen tai lääkehuollon toimivuuteen liittyviä perusteita, joiden nojalla Helsingin yliopiston apteekille olisi tullut myöntää lupa siirtää sivuapteekki Jyväskylästä Espoon Matinkylään Isoon Omenan kauppakeskukseen. Päätös ei ole lainvoimainen.

Kuuleminen

Fimea on 14.12.2016 päivätyllä kuulemiskirjeellä pyytänyt Espoon kaupungilta ja Espoon kaupungissa apteekkiliikettä harjoittavilta apteekkareilta lausuntoja lääkkeiden saatavuudesta ja apteekkipalveluiden toimivuudesta Espoon kaupungissa sekä Fimean esityksistä apteekkien sijaintialueiden muuttamiseksi Espoon kaupungissa ja uusien apteekkien perustamiseksi Espoon kaupunkiin. Kuulemiskirje lähetettiin tiedoksi myös Espoon rajojen läheisyydessä apteekkiliikettä harjoittaville apteekkareille.

Fimean kirjeessä esitettiin seuraavaa:

1. Espoon kaupungin apteekki-alueita tulisi muuttaa siten, että nykyisen viiden apteekkien sijaintialueen sijaan Espoossa olisi kaksi apteekkien sijaintialuetta. Nykyiset apteekkien sijaintialueet yhdistettäisiin yhdeksi alueeksi, jolta rajattaisiin Jorvin alue erikseen omaksi alueekseen.
2. Espoon kaupunkiin tulisi perustaa kuusi itsenäistä apteekkiä siten, että yhdelle niistä määrättäisiin sijaintialueeksi Jorvin alue (1. alue) ja viidelle Espoon kaupungin muu alue (2.alue)

Lausuntonsa asiassa antoivat Espoon kaupunki, Espoon 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 9., ja 10. apteekin apteekkarit sekä Kauniaisten apteekin apteekkari. Espoon 2. apteekin apteekkari antoi sekä erillisen lausunnon että oli yhtenä lausunnon antajana usean apteekkarin yhteislausunnossa. Lisäksi Helsingin yliopiston apteekki toimitti lausunnon.

Espoon kaupungin lausunnossa puolletaan pääosin Fimean esityksiä lääkehuollon toimivuuden ja apteekkipalveluiden saatavuuden turvaamiseksi Espoossa. Lausunnon mukaan nykyisten apteekkien lukumäärä Espoon kaupungissa ei ole suhteutettu väestömäärään ja keskimääräistä nopeampaan väestönkasvuun. Lausunnon mukaan apteekkien määrä on alueen väestölle riittämätön ja palvelujen saatavuus on rajoitettu iltaisin ja viikonloppuisin. Espoossa ei ole yöaikaan päivystävää apteekkitoimipistettä.

Espoon kaupunki on esittänyt apteekin perustamista Jorvin kampusalueelle Espoon ja naapurikuntien asukkaiden palvelutarpeen huomioimiseksi. Kaupungin suunnitelmien mukaan Jorvin kampusalueella arvioidaan asioivan noin 11 000 – 12 000 henkilöä päivässä. Lisäksi alueen toimintaympäristössä on tapahtumassa apteekkipalvelujen tarvetta lisääviä muutoksia, kuten Espoon uuden sairaalan valmistuminen ja Espoon sairaalapalvelujen ja päivystyksen keskittyminen Jorvin kampukselle. Lausunnon mukaan apteekin perustaminen on perusteltua, jotta voidaan turvata espoolaisten ja naapurikuntien asukkaiden lääkkeiden saatavuus ja apteekkipalvelut heidän asioidessaan sairaala-alueella.

Espoon kaupunki yhtyy Fimean näkemykseen apteekkien nykyistä vapaammasta sijoittumisesta. Espoon kaupunki esittää lisäksi pohdittavaksi, onko apteekkien sijaintialueiden määrääminen enää perusteltavissa pyrittäessä monipuolisiin ja asiakkaita laajalta alueelta tavoitaviin apteekkipalveluihin.

Espoon 1., 2., 3., 4., 6., 7., 9. ja 10. apteekkien apteekkareiden sekä **Kauniaisten apteekin** apteekkarin yhteisessä lausunnossa vaaditaan, että Fimea hylkää kuulemiskirjeen esitykset apteekkien sijaintialueiden muuttamisesta Espoossa ja uusien apteekkien perustamisesta Espooseen. Lausunnosta voidaan tiivistäen todeta, että sen mukaan Fimean esitys apteekkien sijaintialueiden muuttamisesta on lääkelain vastainen, sijaintialueiden muuttaminen ei turvaa apteekkipalveluiden toimivuutta ja lääkkeiden saatavuutta koko Espoon alueella, Fimean esitys apteekkien lisäämisestä Espooseen on lääkelain vastainen sekä esitykset ovat vastoin hyvän hallinnon periaatteita. Lausunnon mukaan nykyiset sijaintialueet ja olemassa olevat apteekit turvaavat lääkkeiden saatavuuden koko Espoon alueella. **Espoon 2. apteekin** apteekkari on lisäksi antanut erillisen lausunnon, jonka mukaan ehdotetut muutokset eivät perustu lakiin, saattavat heikentää nykyisiä palveluita, eivät tuo uusia apteekkejä uusille alueille eivätkä ole linjassa soteratkaisujen kanssa.

Espoon 5. apteekin apteekkarin näkemyksen mukaan Jorvin alueen rajaaminen erilliseksi sijaintialueeksi lienee perusteltua. Lausunnossa todetaan myös, että sijaintialueiden muutokset tuovat mahdollisuuden etsiä vapaammin apteekkien sijaintipaikkoja huomioiden asukastiheyden muutokset Espoon kaupungin alueella. Apteekkari mainitsee

rakennusmäärien lisääntyneen Saunalahden, Suurpellon, Henttaan ja Matinkylän alueella, joista vain Matinkylän alueella on apteekkipalveluja saatavilla.

Helsingin yliopiston apteekin lausunnon mukaan ratkaisu tulisi laatia siten, että sitä ei rajattaisi koskemaan vain itsenäisiä apteekkeja. Ratkaisu tulisi laatia siten, että se ei sulkisi pois Yliopiston apteekin sivuapteekin mahdollista siirtoa Espooseen sillä sen sivuapteekki on verrattavissa yksityiseen pääapteekkiin.

2 Sovellettava lainsäädäntö

Lääkelain (395/1987) 1 §:n mukaan lain tarkoituksena on muun muassa varmistaa lääkkeiden asianmukainen saatavuus maassa. Lääkelain 39 §:n yleissäännön mukaan apteekkeja tulee olla maassa siten, että väestö, mikäli mahdollista, voi vaikeudetta saada lääkkeitä.

Apteekkien perustamisesta ja niiden sijaintialueista säädetään tarkemmin lääkelain 40 ja 41 §:ssä.

Lääkelain 41 §:n 2 momentin (1112/2010) mukaan uuden apteekin perustamisesta kuntaan tai sen osaan päättää Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus lääkkeiden saatavuuden sitä edellyttäessä. Päätös tehdään keskuksen omasta tai asianomaisen kunnan aloitteesta. Lääkkeiden saatavuutta arvioitaessa on otettava huomioon alueen väestömäärä, alueella jo olevat apteekkipalvelut ja muiden terveydenhuollon palvelujen sijoittuminen. Keskus voi myös päättää apteekin sijaintialueen muuttamisesta ja apteekin siirtämisestä kunnan osasta toiseen, jos se on tarpeen apteekkipalveluiden turvaamiseksi.

Lääkelain 41 §:n 4 momentin (1112/2010) Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen on kuultava asianomaista kuntaa ennen 2 tai 3 momentissa tarkoitetun päätöksen tekemistä.

Lääkelain 40 §:n 1 momentin (1112/2010) mukaan apteekkilupa myönnetään tietyn apteekkiliikkeen harjoittamiseen kunnassa tai sen osassa. Säännöksen soveltamisessa Fimea on ottanut huomioon lääkelain muuttamisesta annetun lain 895/1996 perustelut (HE 118/1996). Niiden mukaan apteekkilupa annetaan apteekkiliikkeen harjoittamiseen kunnan alueella aina, kun se suinkin on mahdollista ja kunnan osaa käytetään ensisijaisesti silloin, kun muutoin olisi syytä pelätä laajojen alueiden jäävän ilman apteekkipalveluja.

3 Uusien apteekkien perustaminen Espooseen

Yleistä

Uusi apteekki perustetaan lääkkeiden saatavuuden sitä edellyttäessä. Lääkkeiden saatavuutta arvioitaessa on otettava huomioon alueen väestömäärä, alueella jo olevat apteekkipalvelut ja muiden terveydenhuollon palveluiden sijoittuminen.

Alueen väestömäärä

Espoossa on noin 270 000 asukasta. Kaupungissa on viisi eri kaupunkikeskusta, joita ovat Espoon keskus, Espoonlahti, Leppävaara, Matinkylä ja Tapiola. Kaupunkikeskuksista suurin asukasmäärältään on Leppävaaran alue, jossa on asukkaita noin 65 800. Espoonlahden alueella asuu noin 53 000 asukasta, Tapiolan alueella noin 44 400, Espoon keskuksen alueella noin 39 400 ja Matinkylän alueella noin 38 300 asukasta. Asuntorakentaminen on viime vuosina keskittynyt erityisesti Leppävaaran ja Matinkylän alueelle.

Kaupunkikeskusten lisäksi Kaukalahden alueella asuu noin 8400 asukasta ja Pohjois-Espoon alueella noin 11 200 asukasta.

Espoon väestö kasvaa nopeammin kuin Suomessa keskimäärin. Vuoteen 2024 Espoon väestön odotetaan kasvavan 302 000 asukkaaseen kasvuprosentin ollessa 13,7 %. Väestönkasvun myötä edellä luetellut Espoon kaupunkikeskukset ovat kasvaneet väkiluvultaan yhtä suuriksi kuin monet itsenäiset kunnat ovat ja väkiluvun kasvua näille alueille odotetaan jatkossakin. Lisäksi Henttaa-Suurpellon, Kaukalahden, Nuuksio-Nupurin, Pohjois-Espoon ja Saunalahden alueille ennustetaan suurempaa väestökasvua kuin Espoossa keskimäärin.

Alueen apteekkipalvelut

Espoon kaupunki on jaettu viiteen apteekkien sijaintialueeseen Fimean edeltäjän Lääkelaitoksen vuonna 1997 tekemällä aluepäätöksellä (LL dnro 409/811/97; 27.8.1997). Espoossa toimii yhteensä kymmenen apteekkia ja seitsemän sivuapteekkia seuraavasti alueittain jakaantuneina:

Espoon keskuksen alueella (1. alue) toimii yksi apteekki ja kolme sivuapteekkia. Itsenäisenä apteekkina alueella on Espoon 3. (Keskustan) apteekki (Kamreerintie 5). Lisäksi alueella sijaitsee Espoon 3. apteekin alainen Suvelan sivuapteekki (Sokinsuontie 4), Espoon 5. apteekin alainen Kaukalahden sivuapteekki (Kauppamäki 3) sekä Vantaan 11. apteekin alainen Kalajärven sivuapteekki (Ruskatie 1 F).

Leppävaaran alueella (2. alue) toimii kolme apteekkia ja yksi sivuapteekki. Itsenäisinä apteekkeina alueella toimii Espoon 2. (Leppävaaran apteekki Elixir) apteekki (Hevosenkentä 3), Espoon 4. (Viherlaakson) apteekki (Viherlaaksontori 5) ja Espoon 10. (Sellon) apteekki (Leppävaarankatu 3-9). Lisäksi alueella sijaitsee Espoon 4. apteekin alainen Karakallion sivuapteekki (Karakalliontie 10).

Espoonlahden alueella (3. alue) toimii kaksi apteekkia ja yksi sivuapteekki. Itsenäisinä apteekkeina alueella toimii Espoon 5. (Soukan) apteekki (Yläkartanontie 28) ja Espoon 9. (Espoonlahden) apteekki (Ulappakatu 2). Lisäksi alueella sijaitsee Espoon 9. apteekin alainen Kivenlahden sivuapteekki (Merivirta 3).

Matinkylä-Olarin alueella (4. alue) toimii kaksi apteekkia eli Espoon 6. (Matinkylän) apteekki (Piispansilta 11 T 63) ja Espoon 8. (Olarin) apteekki (Kuunkierros 1).

Tapiolan alueella (5. alue) toimii kaksi apteekkia ja kaksi sivuapteekkia. Itsenäisinä apteekkeina alueella toimii Espoon 1. (Tapiolan) apteekki (Länsituuli 7) ja Espoon 7. (Tapiolan Otso) apteekki (Länsituulentie 6). Lisäksi alueella sijaitsevat Espoon 6. apteekin alainen Haukilahden sivuapteekki (Haukilahdenkatu 25) ja Espoon 7. apteekin alainen Otaniemen sivuapteekki (Otakaari 13).

Muiden terveydenhuollon palvelujen sijoittuminen

Espoossa on yksitoista perusterveydenhuollon terveysasemaa, jotka ovat kaikki avoinna arkisin klo 8-16:

- Espoonlahden terveysasema (Merikansantie 4)
- Kalajärven terveysasema (Ruskaniitty 4)
- Kilon terveysasema (Trillakatu 5)
- Kivenlahden terveysasema (Meriusva 3)
- Leppävaaran terveysasema (Konstaapelinkatu 2)
- Matinkylän terveysasema (Matinkatu 1)
- Oma Lääkärisi Espoontori (Kamreerintie 7)
- Oma Lääkärisi Iso Omena (Suomenlahdentie 1)
- Samarian terveysasema/Espoon keskus (Terveyskuja 2)
- Tapiolan terveysasema (Ahertajantie 2) ja
- Viherlaakson terveysasema (Kievarinpolku 1).

Arki-iltaisain ja öisin klo 16 - 08 sekä viikonloppuisin ja pyhinä ympäri vuorokauden päivystyksestä vastaavat:

- Jorvin terveyskeskuspäivystys (Turuntie 150)
- Peijaksen terveyskeskuspäivystys (Sairaalakatu 1, Vantaa) sekä
- Lastenklinikan päivystyspoliklinikka (Stenbäckinkatu 11, Helsinki; alle 16-vuotiaat).

Espoon kaupungilla on sairaalatoimintaa Espoon sairaalassa, joka sijaitsee Jorvin sairaala-alueella. Espoon sairaalassa hoidetaan ja kuntoutetaan erityisesti ikääntyneitä ja espoolaisten lisäksi myös Kirkkonummen ja Kauniaisten ikääntyneitä kuntalaisia. Lisäksi Espoon kaupunki on tehnyt aiesopimuksen HUS:n kanssa Jorvin sairaalan ja osan Kätilöopiston sairaalan synnytysten siirtämisestä näistä HUS-sairaaloista Espoon sairaalaan vuoden 2018 alussa.

Jorvin sairaala-alueella toimii myös erikoissairaanhoidon palveluja tarjoava HUS-alueen sairaala.

Lisäksi kaupungissa on useita yksityisiä terveysterveyspalveluja tarjoavia yrityksiä.

Espoon kaupungissa toimivien terveysasemien läheisyydessä toimii tällä hetkellä apteekkitoimipiste Kilon terveysasemaa lukuun ottamatta. Kalajärven ja Kivenlahden terveysasemien läheisyydessä toimii tällä hetkellä sivuapteekki. Molemmat sivuapteekit ovat avoinna arkisin klo 9-17. Viikonloppuisin ja pyhinä sivuapteekit ovat suljetut. Jorvin sairaala-alueella lähimmät apteekkipalvelut sijaitsevat tällä hetkellä Kauniaisten keskustassa ja Viherlaakson kaupunginosassa (noin 3 km etäisyydellä) sekä Espoon keskuksessa (noin 4 km etäisyydellä).

Arviota apteekkien perustamistarpeesta

Fimean arvion mukaan lääkkeiden saatavuus edellyttää apteekkien perustamista Espooseen.

Apteekkien perustamisen tarvetta Espooseen on arvioitu kokonaisuutena, jossa ensimmäisenä lääkelain 41 §:n 2 momentin mukaisena seikkana on huomioitu alueen väestömäärä.

Espoon väestömäärästä voidaan todeta, että Espoo on väestömäärältään Suomen toiseksi suurin kaupunki, väestömäärä kasvaa ja sen kasvu on voimakkaampaa kuin keskimäärin Suomessa niin, että väestömäärä ylittää ennusteiden mukaan 300 000 asukasta vuonna 2024. Espoossa on viisi kaupunkikeskusta (Espoon keskus, Espoonlahti, Leppävaara, Matinkylä ja Tapiola), joissa kussakin asuu kymmeniä tuhansia asukkaita. Asukasmäärältään suurin on Leppävaaran alue, jossa asukkaita on noin 65 800 ja pienin Matinkylän alue, jossa asuu noin 38 300 asukasta. Kaupunkikeskusten lisäksi Kauklahdessa asuu noin 8400 asukasta ja Pohjois-Espoon alueella noin 11 200 asukasta. Osa alueista olisi väestömäärän perusteella Suomen suurimpien kuntien joukossa ja pieninkin eli Kauklahti on väestömäärältään suurempi kuin usea kunta Suomessa.

Toisena lääkelain 41 §:n 2 momentin mukaisena seikkana on huomioitu alueella jo olevat apteekkipalvelut. Espoossa on tällä hetkellä yhteensä kymmenen (10) apteekkia ja seitsemän (7) sivuapteekkia, jotka jakautuvat Espoon alueelle siten, että Espoon keskuksen alueella on yksi varsinainen apteekki, Leppävaaran alueelle kolme, Espoonlahden alueella kaksi, Matinkylän-Olarin alueelle kaksi ja Tapiolan alueelle kaksi. Kauklahden ja Pohjois-Espoon alueella ei ole itsenäisiä apteekkeja.

Mikäli apteekkipalveluita tarkastellaan suhteessa alueella asuvaan väestöön, apteekkien lukumäärää voidaan pitää Espoossa pienenä. Kun Espoon apteekkipalveluja verrataan koko maan apteekkipalveluihin, on Espoon apteekkitiheys noin 15 900 asukasta yhtä apteekkitoimipistettä (apteekki ja sivuapteekki) kohden, kun koko maassa apteekkitiheys on noin 6700 asukasta apteekkitoimipistettä kohden. Espoossa asukkaita apteekkia kohden on yli kaksinkertainen määrä koko maahan verrattuna, joten suhdelukujen mukaan Espoon apteekkitiheys sen asukaslukuun nähden on huomattavasti pienempi kuin koko maassa keskimäärin.

Alueen väestömäärästä ja apteekkien lukumäärästä voidaan todeta, että Espoossa on ollut Tilastokeskuksen väestötietokannan mukaan noin 191 000 asukasta vuonna 1995, kun Espooseen on viimeksi avattu apteekki (Espoon 10. apteekki). Espoon apteekkitiheys on ollut vuonna 1995 noin 11 200 asukasta apteekkitoimipistettä kohden. Tämän jälkeen Espoon väestömäärä on kasvanut noin 80 000 asukasta.

Espoon apteekkitoimipisteistä on vuonna 2016 toimitettu lääkemääräyksiä yhteensä 1,86 miljoonaa kappaletta. Lukumäärää voidaan verrata esimerkiksi vuoteen 2011, jolloin niitä toimitettiin 1,66 miljoonaa kappaletta ja vuoteen 2006, jolloin lääkemääräyksiä toimitettiin 1,37 miljoonaa

kappaletta. Apteekeista yhteensä toimitettujen lääkemääräysten lukumäärä on siten kasvanut viimeisen viiden vuoden aikana noin 200 000 kappaletta ja viimeisen 10 vuoden aikana noin 490 000 kappaletta. Kaikista suomalaisista apteekeista toimitettiin keskimäärin noin 90 100 lääkemääräystä itsenäistä apteekkia kohden vuoden 2016 aikana.

Espoossa toimivat sivuapteekit (Haukilahti, Kalajärvi, Karakallio, Kauklahti, Kivenlahti, Otaniemi ja Suvela) ovat avoinna vain arkisin ja pisimmillään klo 18 asti. Espoossa toimivien itsenäisten apteekkien aukioloajat ovat arkisin huomattavasti pidemmät kuin sivuapteekeilla. Lisäksi kaikki apteekit ovat avoinna lauantaisin ja viisi apteekkia myös sunnuntaisin.

Espoon työikäisten osuus (65,7 %) on suurempi kuin Suomessa keskimäärin (62,6 %). Lisäksi Espoon työvoimaosuus eli työllisten ja työttömien osuus 15 – 74 -vuotiaista on koko Suomea korkeampi, ollen Espoossa 69,1 % ja koko Suomessa 64,3 %. Työttömyysaste on myös Espoossa (9,9 %) pienempi kuin koko Suomessa (12,5 %). Jotta työssäkäyvällä väestöllä olisi mahdollista käyttää oman alueensa apteekkitoimipistettä, tulisi sen aukioloaikojen olla sellaiset, että palveluja on saatavilla myös arki-iltaisin ja viikonloppuisin.

Kolmantena lääkelain 41 §:n 2 momentin mukaisena seikkana on huomioitu muiden terveydenhuollon palveluiden sijoittuminen. Niistä voidaan todeta, että Espoossa on laajasti muita julkisen terveydenhuollon palveluita eli perusterveydenhuollon terveysasemia, sairaalatoimintaa sekä arki-iltaisin, öisin ja viikonloppuisin olevaa sairaanhoidon päivystystoimintaa. Lisäksi yksityisiä terveyspalveluita tarjoaa usea yritys. Perusterveydenhuollon terveysasemia sijoittuu Espoon eri puolille siten, että niitä on jokaisella nykyisellä apteekkien sijaintialueella vähintään yksi. Kilon terveysaseman läheisyydessä ja Jorvin sairaala-alueella ei ole tällä hetkellä apteekkipalveluja saatavilla. Lisäksi Kalajärven ja Kivenlahden terveysasemien läheisyydessä toimii tällä hetkellä sivuapteekki, jonka aukioloajat ovat rajatummat kuin itsenäisillä apteekeilla (arkisin klo 9 -17).

Fimean arvion mukaan lääkkeiden saatavuus edellyttää uusien apteekkien perustamista Espooseen. Lääkkeiden saatavuutta arvioitaessa on otettu huomioon alueen väestömäärä, alueella jo olevat apteekkipalvelut ja muiden terveydenhuollon palveluiden sijoittuminen. Alueen väestömäärästä voidaan todeta, että Espoo on väestömäärältään jatkuvasti kasvava Suomen toiseksi suurin kaupunki, jossa tarvitaan lisääntyvästi apteekkipalveluita. Alueella jo olevista apteekkipalveluista voidaan todeta, että Espoossa on tällä hetkellä vain kymmenen varsinaista apteekkia, jota lukua voidaan pitää pienenä määränä. Kun kaikkien apteekkipisteiden lukumäärää verrataan väkilukuun, asukkaita Espoossa apteekkitoimipistettä kohden on yli kaksinkertainen määrä muuhun maahan verrattuna.

Muiden terveydenhuollon palveluiden osalta voidaan todeta, että niitä on laajasti sijoittuneena eri puolille kaupunkia, mikä lääkkeiden saatavuutta arvioitaessa puoltaa apteekkipalveluiden lisäämistä.

Fimean arvion mukaan lääkkeiden saatavuus edellyttää useamman kuin yhden apteekin perustamista Espooseen. Fimean käsityksen mukaan lääkelain 41 §:n 2 momentti ei rajoita perustamista tapahtuvaksi yksi apteekki kerrallaan, vaan apteekkeja voidaan perustaa lääkkeiden saatavuuden edellyttäessä myös useampia samanaikaisesti tehtävällä yhdellä päätöksellä.

Fimea on päätenyt harkinnassaan siihen, että lääkkeiden saatavuus edellyttää tässä vaiheessa kuuden uuden apteekin perustamista, joista yksi sijoittuu (perustettava 11. apteekki) uudelle 1. alueelle (Jorvi) ja viisi apteekkia (12.-16.) voi sijoittua vapaasti seuraavassa kohdassa kuvatulle uudelle Espoon 2. alueelle (Espoon kaupunki), jolla sijaitsevat Espoon viisi eri kaupunkikeskusta.

Vuonna 2014 Fimeaan toimitetun sivuapteekki-lupahakemuksen käsittelyn yhteydessä on tuotu esiin tarve apteekkipalveluiden perustamiselle Mankkaan kaupunginosaan. Haukilahden-Westendin alueella ei ole saatavilla apteekkipalveluita heinäkuussa, koska alueella toimiva sivuapteekki on silloin suljettu. Espoossa toimii kolme terveyskeskusta, joiden läheisyydessä ei ole itsenäistä apteekkia (Kilo, Kalajärvi ja Kivenlahti). Kalajärvellä ja Kivenlahdessa toimii tällä hetkellä kummassakin sivuapteekki, joka on avoinna arkisin klo 9-17. Viikonloppuisin ja iltaisin nämä sivuapteekit eivät ole avoinna. Jorvin sairaala-alueella ei ole tällä hetkellä apteekkipalveluita saatavilla. Edellä esitetyn perusteella ainakin näillä kuudella alueella on tarvetta lisätä apteekkipalveluiden saatavuutta.

Fimea katsoo, että Espoon kaupungissa on riittävät toimintaedellytykset kuudelle uudelle apteekille. Koska lääkelain tarkoituksena on varmistaa lääkkeiden saatavuus maassa ja apteekkeja on oltava siten, että väestö, mikäli mahdollista voi vaikeudetta saada lääkkeitä, uusien apteekkien perustaminen toteuttaa parhaiten lääkelain tavoitteita.

Fimea toteaa, että Espoon apteekkitiheys on kuuden uuden apteekin perustamisen jälkeen noin 11 700 asukasta apteekkitoimipistettä kohden, joka on edelleen huomattavasti pienempi kuin koko maan keskiarvo. Tämän asian käsittelyn yhteydessä on tuotu esiin, että Espoon väestö kasvaa nopeammin kuin Suomessa keskimäärin ja lisäksi Espoon alueista Henttaa-Suurpellon, Kauklahden, Nuuksio-Nupurin, Pohjois-Espoon ja Saunalahden alueille ennustetaan suurempaa väestökasvua kuin Espoossa keskimäärin. Fimea seuraa väestömäärältään kasvavien kuntien apteekkitoimipisteiden tarvetta ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin uusien apteekkien perustamiseksi.

4 Apteekkien sijaintialueiden muuttaminen

Fimean käsityksen mukaan lääkehuollon toimivuuden ja apteekkipalveluiden turvaamiseksi Espoon kaupungin apteekkien sijaintialueita tulee muuttaa siten, että nykyisen viiden apteekkien sijaintialueen sijaan Espoossa on jatkossa kaksi apteekkien sijaintialuetta. Nykyiset apteekkien sijaintialueet yhdistetään yhdeksi alueeksi (2. alue, Espoon kaupunki), jolta rajataan erikseen Jorvin alue omaksi alueekseen (1. alue, Jorvi).

Fimean käsityksen mukaan apteekkien sijoittuminen vapaammin kaupungin alueelle mahdollistaa apteekkipalveluiden joustavan sijoittumisen terveyspalveluiden ja asiakkaiden asiointikäyttäytymisen mukaisesti. Fimean arvion mukaan Espoossa ei ole syytä pelätä laajojen alueiden jäävän ilman apteekkipalveluita, minkä johdosta Espoossa pitäisi edelleen säilyttää viiteen apteekkien sijaintialueeseen perustuva aluejako. Nykyiset Espoossa toimivat apteekit ovat sijoittuneet eri kaupunkikeskuksiin eikä Fimea pidä todennäköisenä, että sijaintialuerajojen poistaminen aiheuttaisi sellaista olemassa olevien apteekkien keskittymistä maantieteellisesti, joka jättäisi laajoja alueita ilman apteekkipalveluita. Lisäksi väestönkasvu Espoon eri osissa on voimakasta, joka luo apteekkipalveluille tarvetta eikä aiheuta syytä pelätä, että laajat alueet jäävät ilman apteekkipalveluita.

Fimean arvion mukaan Jorvin alue tulee rajata muusta Espoosta omaksi erilliseksi apteekin sijaintialueeksi. Samalla tällä päätöksellä perustettavista kuudesta apteekista Espoon 11. apteekki määrätään sijoittumaan Jorvin alueelle, josta tulee Espoon 1. apteekkien sijaintialue. Espoon kaupunki on toimittanut Fimeaan aloitteen apteekkitoimipisteen saamiseksi Jorvin alueelle ja aloitteessa on perusteltu laajasti, miksi apteekkitoimipiste tarvitaan nimenomaan Jorvin sairaala-alueelle.

Fimean käsityksen mukaan muusta Espoosta on perusteltua erottaa Jorvin sairaala-alueen käsittävä alue omaksi uudeksi 1. alueeksi (Jorvi), jotta apteekkipalveluiden saatavuus voidaan turvata nimenomaan tällä alueella. Espoon kaupunki on nostanut lausunnossaan esiin apteekkien sijaintialueiden määräämisen tarpeellisuuden. Fimean käsityksen mukaan on kuitenkin olemassa riski, että Jorvin alue jäisi jatkossa ilman apteekkipalveluja, jos sitä ei rajata omaksi alueekseen ja määrätä yhtä tällä päätöksellä perustettavista apteekkeista sijoittumaan sinne. Fimean näkemyksen mukaan Espoon kaupungin alueella on useita alueita, jonne apteekkien voidaan olettaa todennäköisimmin sijoittuvan Jorvin sijasta. Jorvin alue rajautuu erilliseksi maantieteelliseksi alueeksi Espoon keskuksen palvelukeskittymästä, Viherlaakson kaupunginosasta ja Kauniaisten keskustasta, joissa tällä hetkellä sijaitsevat lähimmät apteekkipalvelut.

Lisäksi Fimea toteaa, että se on ottanut huomioon Jorvissa olevat sairaalatoiminnot ja sen aiheuttamat laajasti vaikuttavat lääkehuollon tarpeet. Jorvin terveyskeskuspäivystys palvelee koko Espoon väestöä ja toimii ainoana päivystysvastaanottona Espoon alueella. Jorvin päivystystä käyttävät myös Kauniaisten (arkisin klo 16 - 08 ja viikonloppuisin ympäri vuorokauden) ja Kirkkonummen (arkisin ja viikonloppuisin klo 20 - 08) asukkaat. Jorvin alueelle on keskittynyt laajalti erilaisia terveydenhuollon palveluja, joista merkittävä osa on luonteeltaan sellaisia, jotka eivät vaadi potilaiden yöpymistä sairaalassa. Lisäksi sairaalahoidosta kotiutuvilla ja päivystysvastaanotolla asioivilla potilailla on tarve saada helposti mukaansa tarvitsemansa lääkitys. Espoon kaupungin Fimeaan toimittamassa aloitteessa on tuotu esiin, että Jorvin sairaala-alueella arvioidaan asioivan lähes 12 000 kävijää arkivuorokausina. Fimea katsoo, että lääkkeiden saatavuuden turvaamiseksi yhden Espooseen perustettavista uusista apteekkeista tulee sijaita nimenomaan Jorvin alueella, jotta tarvittavat lääkkeet voidaan hankkia ilman erillistä asiointia muualle sijoittuviin apteekkeihin.

Espoon kaupungin aloitteessa todetaan, että sairaala-alueella olisi tarvetta apteekille, joka toimisi myös yöaikaan. Tällä hetkellä mikään Espoossa toimivista apteekeista ei ole avoinna öisin. Fimean näkemyksen mukaan Jorvin alueella toimivan apteekin on mahdollista sovittaa aukioloaikansa päivystystervastaanoton tarpeisiin sopivaksi. Lisäksi tarvittaessa Fimea voi lääkelain 40 §:n 2 momentin mukaan liittää apteekkilupa-alueen lääkkeiden saatavuuden turvaamiseksi apteekkiliikkeen aukioloaikoja koskevan ehdon.

Lainkohdat

Läkelaki (395/1987) 1 §, 39 §, 40 §, 41 § ja 102 §

Täytäntöönpano

Läkelain 102 §:n 5 momentin mukaan Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen päätöstä ei saa laittaa täytäntöön ennen kuin päätös on saavuttanut lainvoiman. Päätöksen saatua lainvoiman Fimea julistaa Espoon 11. – 16. apteekkiluvat haettavaksi siten kuin lääkelain 43 §:ssä säädetään. Lisäksi päätöksen saatua lainvoiman Espoon kaupungissa toimivat apteekit voivat sijoittua tämän päätöksen liitteen mukaisesti Espoon kaupungissa.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen tyytymätön voi vaatia siihen oikaisua Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskukselta. Oikaisuvaatimusosoitus on liitteenä (liite 2).

Hyväksyjä

Rajaniemi Sinikka
Leinonen Eeva

Ylijohtaja
Johtajan sijaisena, yksikön päällikkö

Allekirjoitus

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Fimea 04.10.2017. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Käsittelymaksu

Maksutta

Jakelu	Espoon kaupunki
Tiedoksi	Espoon 1.-10. apteekki Kauniaisten apteekki Vantaan 11. apteekki Helsingin 2. apteekki (Pajamäen sivuapteekki) Helsingin 3. (Yliopiston) apteekki Helsingin 31. apteekki Helsingin 32. apteekki Helsingin 33. apteekki Helsingin 40. apteekki Helsingin 42. apteekki Helsingin 43. apteekki Helsingin 45. apteekki (Malminkartanon sivuapteekki) Helsingin 49. apteekki (Pikku Huopalahden sivuapteekki) Helsingin 59. apteekki
Liitteet	Liite 1. Apteekkien sijoittuminen Espoon kaupunkiin Liite 2. Oikaisuvaatimusosoitus Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen päätöksestä
Lisätiedot	Tarvittaessa lisätietoja päätöksestä antaa yliproviisori Noora Oinonen (puh. 029 522 3255, noora.oinonen@fimea.fi) ja yksikön päällikkö Eeva Leinonen (puh. 029 522 3220, eeva.leinonen@fimea.fi).

4.10.2017

Dnro Fimea
006523/06.08.00.00/2016**Fimean esitys apteekkien sijoittumisesta Espoon kaupunkiin**

Sijaintialueet koskevat itsenäisiä apteekkeja.

1. alue

Espoon kaupungin Jorvin alue on se osa Espoon kaupunkia, jota rajoittaa

- pohjoisessa Turuntie Karvasmäentien risteyksestä Lippajärventien ja Vanhan tienhaaran risteykseen (Espoon kaupungin raja)
- idässä ja etelässä Espoon kaupungin raja ja
- länessä Karvasmäentie.

Alueelle sijoittuu

Espoon 11. apteekki (perustettava)

2. alue

Espoon kaupungin muu apteekkialue on se osa Espoon kaupunkia, jota rajoittaa

- Espoon kaupungin rajat sekä
- Turuntie Karvasmäentien risteyksestä Lippajärventien ja Vanhan tienhaaran risteykseen (Espoon kaupungin raja) ja Karvasmäentie Turuntieltä Vanhan Turuntien risteykseen (Espoon kaupungin raja).

Alueelle sijoittuvat

Espoon 1. apteekki
Espoon 2. apteekki
Espoon 3. apteekki
Espoon 4. apteekki
Espoon 5. apteekki
Espoon 6. apteekki
Espoon 7. apteekki
Espoon 8. apteekki
Espoon 9. apteekki
Espoon 10. apteekki
Espoon 12. apteekki (perustettava)
Espoon 13. apteekki (perustettava)
Espoon 14. apteekki (perustettava)
Espoon 15. apteekki (perustettava)
Espoon 16. apteekki (perustettava)

Lisäksi alueella toimivat Espoon 3. apteekin alainen Suvelan sivuapteekki, Espoon 4. apteekin alainen Karakallion sivuapteekki, Espoon 5. apteekin alainen Kauklahden sivuapteekki, Espoon 6. apteekin alainen Haukilahden sivuapteekki, Espoon 7. apteekin alainen Otaniemen sivuapteekki, Espoon 9. apteekin alainen Kivenlahden sivuapteekki ja Vantaan 11. apteekin alainen Kalajärven sivuapteekki.